

שפותחים בכבוד הוריו, עד שפותחין לו בכבוד אביו ואמו — יפתחו לו, אפשר לפתוח לו גם בכבוד המקום.

ואומרים לו: אילו ידעת שכאשר אתה נודר, אתה מקל ראש בכבוד המקום. לפי שהנודר נדר, הרי זה כאילו הוא נודר במלך עצמו, ויש בכך זלזול בכבוד המלך, האם היית נודר?

אם היה משיב שלא היה נודר, מתיר לו החכם את נדרו.

אמרו לו חכמים לרבי צדוק: אם כן, לדברין, שלפי רבי אליעזר פותחים לכל נודר אפילו בכבוד המקום — אין נדרים.

ונחלקו אביו ורבא בביאור דברי המשנה הללו.

לדעת אביו, ביאור הדבר, שאין נדרים ניתרים יפה!

שהרי כל אדם, כאשר ישאלוהו האם היה נודר גם אם היה יודע שבכך הוא מיקל ראש בכבוד המקום, לא יעזו לענות שאכן הוא היה עושה נודר. ואם כן, יש לנו לחוש שאינו אומר עתה את האמת.

ובהכרח, שגם לרבי אליעזר אין פותחים בכבוד המקום. אלא רק בכבוד אביו ואמו התיר רבי אליעזר לפתוח, כי לדעתו, אין

לחוש שמא ישקר הנודר ולא יאמר את האמת משום כבוד הוריו.

אך רבא ביאר אחרת את דברי המשנה, וכפי שיבואר בגמרא.

ומודים חכמים לרבי אליעזר, במי שנדר בדבר שבינו לבין אביו ואמו, כגון שאסר את הנאתו עליהם, שפותחין לו בכבוד אביו ואמו. כי כאן ודאי הוא לא ישקר מחמת כבודם לומר שלא היה נודר, למרות שאינו מתחרט בלבו. שהרי עצם הנדר הזה הוא פגיעה בכבודם, ומוכח ממנו שאדם זה אינו זהיר בכבודם.

ועוד אמר רבי אליעזר: פותחין ב"נולד", בדבר שאירע באופן בלתי צפוי כפי שתבאר המשנה מיד.

וחכמים אוסרין לפתוח בנולד.⁽²⁾

ומבאר המשנה: כיצד היא הפתיחה בנולד, שנחלקו בה חכמים ורבי אליעזר?

אמר: קונם שאיני נהנה לאיש פלוני לפרק זמן מסויים.

ולאחר מכן נעשה אותו איש פלוני סופר [תלמיד חכם או לבלר העיר], והוא צריך להזדקק אליו תמיד.

או שהיה אותו איש פלוני משיא את בנו,

שולחן ערוך, יורה דעה רכח ז.

הוא מתחרט מעיקרא על זה שנדר, וזה הוא יסוד התרת נדר בחרטה.

אכן לפי הראשונים הסוברים שרק בפתח אפשר להתיר, לא יוכלו להתיר בנולד מחמת החרטה. ועיין בהרחבה במילואים על הריטב"א סימן טו.

2. וכתב הרמ"א בסימן רכח סעיף יג, שאף על פי שאין מתירים על סמך פתח של נולד, אם מתחרט הנודר על נדרו מחמת נולד שאירע עתה, אפשר להתיר לו על סמך החרטה, כי בחרטה